

Locuinti'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a tragatorului [Ló-
vésutoza], Nr 5.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decat numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii.”
Articlii-tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnala politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'i a:

pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a tim-
brale pentru fiesce-care publica-
tiune separatu. In locul deschisu
20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 13/25. nov., 1871.

Programmulu multu doritulu ministeriu Auers-
perg, in câtu se cunosec pâna acum'a, se baseza
pre sistemulu amagiriloru reciproce. Elu adeca
promitte poloniloru concessiuni, dar' totu-una-data
i indruma pre callea cea probata si lunga a Reichs-
rath-ului, fara a se inchiaia cu ei a priori ore-si-
cari aplanari. Prin promitterea impacatiunii gali-
ciane inse se spera a casciga pre poloni si a isola
pre cehi, si acest'a e prim'a si marea amagire re-
ciproca. Inainte de tote domni'i situatiunii se in-
siela pre sine insi-si, sperandu ore-si-care rezultatu
de la acestu mediu-locu neinsemnatu, si apoi ei
amagescu si pre poloni, promitiendu-li ce'a ce nu
cugeta a respecta.

De asemenea se spera a se casciga si ele-
mintele nemtiesci liberale, prin promitterea alegeri-
loru directe pentru senatulu imperialu. Nu ne-
gamu, ca impregiurarea acest'a va fi unu mediu-
locu probatu d'a tiené in esiecu partit'a constitu-
tionala inse alegerile directe se concedu
numai in principiu. Si anume fitoriulu minist-
teriu Auersperg accepta principiulu teoreticu alu
alegeriloru directe, inse executarea difficulta, com-
plicata si practica a acestei reforme, care taia
aduncu in esinti'a constitutiunii, o concrede in-
itiativ'e singurateciloru deputati. Acum nu se pote
negá, ca intre acesti-a voru fi multi, caroru-a nu
li lipsese neci curagiulu, neci zelulu, dar' e unu
secretu publicu, ca camer'a reprezentantiloru nu
posede majoritatea pentru alegerile electorale. —
Cu unu cuventu, ori incatrâu ni aruncânu pri-
virea, nu vedemu alta-ce, decâtu amagiri, si e
probabilu pote si ace'a, ca in urma si coda nou
anunsiatulu ministeriu Auersperg inca va fi numai
una amagire.

Congressulu federalistu, intrunitu de câte-va
dile in Prag'a, pare a avé una importantia multu
mai mare, de câtu care i se atribuisse la inceputu.
Diariulu „Ozas“, de-si nu i cunosec inca resul-
tatele, lu numesce totu si a priori unu actu poli-
ticu. Inainte de tote elu e importantu ca una in-
cercare de transitiune de la partite nationale la
politice, apoi adeverece, ca cehii aru fi renun-
ciatu la politic'a opusetiunii loru passive, si, ca, in
fine, se va esoperá, de-si pote nu chiaru una uni-
re, dar' celu putienu una apropiare intre pareri-
diferiteloru gruppe federaliste, facundu-se estu-modu
inceputulu unei contielegeri perfecte; si acestu-a
e unu rezultatu sufficiente pentru congressu, —
termina diariulu d'in cestiune. De altmintrelea,
in câtu scimu noi, membrii congressului si-consi-
dera oper'a loru numai de inceputu, si neci câtu
de terminata, ce'a ce se vede si d'in impregiura-
rea, ca, dupa unu telegramu d'in Prag'a, continua-
rea congressului s'a desiptu pre lun'a lui decemvre.

Biet'a Ispania pare a fi dedata pre deplinu cu
anarc'i'a, asié incâtu una crisa ministeriale, precum
a eruptu de nou si in momentulu presinte un'a, se
numera intre cele mai nevinovate schimbâri poli-
tice. Dupa usulu parlamentariu, cabinetulu si-dede
dimissiunea, d'in cauza ca se vede in minoritate
facia de partit'a lui Zorilla. Deci coalitiunea albi-
loru si a rosiloru, a carlistiloru si radicaliloru, a
resturnatu trei ministere. Ni pare reu, ca Zorilla
si partisanii sei, cari se bucura de una reputati-
une democrata buna, d'in ura de partita contr'a lui
Malcampo, presiedintele cabinetului, si d'in nese
interese besericesci au datu man'a cu legitimistii,
offerindu estu-modu inimiciloru democratiei pre-
testu nou d'a striga: „Vedeti, cum se unescu am-
be aceste partite extreme, candu e vorb'a d'a dá suc-
cursu anarc'iei, in a carei-a turburela pescuiescu
cu placere.”

In Parisu cercula una petitiune câtra Adu-
narea nationala si câtra dlu Thiers, emanata la
initiativ'a unei gruppe de comercianti, cari se
roga ca natiunea francesa se se intrebe prin unu
plebiscitu despre venitoriulu seu. Petitiunea d'in
cestiune se motiveza prin ace'a, ca starea provi-
soria a forme'i presinte de guvernare formeza una
pedeca neinvinsa pentru reinceperea toturoru in-
treprinderiloru financiarie, comerciale si industri-

arie. Intrebarea care ar' avé a se pune poporului,
va fi: republica séu monarcia? —
Diariile radicale mirosa in acesta dorintia de
plebiscitu una intriga de a bonapartistiloru, éra diu-
ariulu „Rappel“ ac'centua, ca cestiunea acest'a n'are
a se lua atatu de usioru. Nu e vorb'a aci numai
de republica séu monarcia, ci e vorb'a daca are a
se inaugura republic'a séu monarcia d'in gra-
ci'a lui ddiu, séu monarcia cetatiénesca,
séu cea cesariana. Dar' chiaru nici acest'a nu re-
versa lumina destula asup'a dorintiei secrete
ce se cuprinde in acesta petitiune. Strictu luandu
omulu trebuie se se intrebe daca se intentiuneza:
legitimitatea cu stindardulu albu, legitimitatea
cu stindardulu tricoloru, legitimitatea bastarda
cu Orleanii, cari nu voiescu a sci de fusiune, li-
ni'a mai tenera cu contele de Parisu, lini'a mai
tenera cu principele de Aumale, Napoleonismulu
cu imperatulu, séu cu imperates'a, séu cu princi-
pele Napoleonu, republica cu dlu Thiers, séu
republica cu republicanii. Moral'a, ce o deduce
„Rappel“ d'in tote aceste intrebâri, e ca in mo-
mentulu presinte unu plebiscitu e imposibile. In
loculu acestui-a diariulu radicalu, cu care con-
sentu tote organele republicaniloru declarati, cere:
conchiamaarea unei constitu-
ante.

La adress'a Reverendissimei clice a „Telegrafului Romanu“

in Sibiu.

Cum se cualificamu ore limbagiulu, in care
„Telegrafulu Romanu“ s'a pornitu éra-si a indru-
ga de 2 septemani incoce la verdi si uscate?
Ajuta-mi, Dle Redatoru, cu vre-unu terminu, care
se corespunda, fara a vatemá semtiulu esteticu alu
publicului DTale. Eu unulu, mi-marturisescu slabiti-
iunea, nu-lu afiu. Ore ce va fi peccatulu „Tele-
grafului Romanu“ publiculu seu? Ore cu cine
se certa acelu diariu? Caci, dupa-ce elu in dieci de
articuli numesce de miserabili si fricosi pre con-
trarii sei, ca nu esu cu numele loru la publici-
tate, — totu elu este, in care nu vei gasi — ni-
ci candu vre unu nume. Ce mai logica! Pentru-
ce vatafii „Telegrafului“ n'au curagiulu nu numai
a si-pune numele sub articuli loru, dar' nici ma-
caru a numi pre cei cu cari se certa, ca se i
scimu si noi?

Necasulu clicei dela „Telegrafu“ contra co-
mitetulu ad hoc d'in Sibiu, lu-mai intielegemu.
Ni pare numai reu, ca „Tel. Rom.“, in locu se
tinda la o apropiare, totu mai multa confusiune
vre a face, totu mai multu si-dá concursulu ste-
paniloru pentru „divide et impera.“ Norocire, ca
publiculu romanu nu lu-ide in sema, precum n'a
luatu pre „Concordia“ si pre cum nu lu-genéza
intru nimic'a „Patria“ Dlu Andrassy cu totu con-
sortiulu seu. Ap'a trece, petrele remanu!

Dar' ori-câtu de nepericulosa fia clic'a „Tele-
grafului“, detorintia nostra este, a face câtu mai
multa lumina.

Cu acestu scopu mi-vei concede, Dle Redac-
toru, a adress'a de o-cam-data reverendissimei clice
a „Telegrafului Romanu“ o intrebare, cam totu in
modulu ei de sciére, adeca asié in „pilduri, ca nu
mai noi se ne precepemu.

Ore, Prè-cucernica clica! nu cum-va caus'a a
tota confusiunea politica d'intre noi, a tota incaiera-
rea daunosa datéza dela radicarea sumulitiei de
12,000 florini v. a. la anulu 1865 aici in Clusiu in
strad'a „Magyar utca“, in cas'a lui M...? Nu
cum-va la stergerea autonomiei tieriei nostre si la cal-
careá drepturiloru nostre nationali totulu l'a contri-
buitu consensulu datu sub rosa pentru anularea legi-
loru d'in 1863/4?!

Fiindu-câ ori-ce reu numai dupa cunoscerea
causei se pote cura radicalu, mi-permitu a ve ro-
ga cu tota plecatiunea, ca se meditati pucinu a
sup'a modestei mele intrebâri? Dar' daca, aflandu
cu totii radecin'a reului, ne vomu poté intielege!
Clusiu, 22. noemvre, 1871.

Traila.

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedintia de la 22. noemvre, 1871.

Presiedintele Paulu Somssich deschide siedintia la 10
ore a. m. D'intre ministrii sunt de facia: Pauler, Szlavy,
Lónyay, Tóth, Tisza, Kerkapoly si Bitto.

Dupa verificarea procesului verbalu alu siedintiei tre-
cute, si dupa presintarea mai multoru petitiuni, cari se
trece la comisiunea petitiunaria, deputatulu Paulu M ó-
ricz pune pre biurulu camerei unu prejectu de lege, pri-
vitoriu la abrogarea dreptulu de carcimaritu. Totu-una-data
presinta si unu prejectu de resolutiune, conformu carui-a
camer'a emitte d'in sinulu seu una comisiune constatatória
d'in cinci-spre-diece membri, pentru ca se studieze si se-si
dée opiniunea in privint'a acestui prejectu de lege. — Pro-
jectulu de resolutiune se va tipari si pune la ordinea dfile.

Ministru de interne, Vilhelmu Tóth, respunde la
interpellatiunile deputatului Pavlovics, in privint'a
denumirii comitetulu supremu Lénárd si a oprirei festivi-
tatii. ce aveá a se arangia in onora deputatulu Svetozaru
Miletics, cu ocaziunea eliberarii sale d'in inchisorea
magiara. Cum-ca denumirea comitetulu supremu e unu dreptu
nedisputabile alu coronei — dice ministru — nu va poté
negá interpellantele. Dreptu-aceea oratorele nu e obligatu a
respunde, si neci ca va respunde la intrebarea, ca de ce
principie a fostu dsa condusu candu a propusu pre L é-
n á r d de comite supremu. Dar', fiindu ca interpellantele
l'a acusat ca a calcatu legea si a violatu legea de nati-
onalitate, impregiurarea acest'a nu o pote trece cu vederea.
§-ulu 3 d'in legea de nationalitate prefinde, ca de comiti
supremi se se numesca, dupa potintia, astu-feliu de individi,
cari sciu limbele poporului d'in tienuturile respective. Acum
oratorele, de candu e ministru, a numita duoi serbi de co-
miti supremi, pre Vasilu L a z a r o v i c s si Lazaru V i-
d i e s, si comitele supremu L é n á r d cunosec forte bine
tote limbele câte se vorbescu in cetatile supuse lui. Deci
oratorele a respectatu pre deplinu legea de nationalitate, si
estu-modu invita camer'a a lua actu despre respunsulu seu.
(Aprobati viue d'in drept'a si stang'a.)

Câtu despre interpellatiunea a dou'a, privitoria la opri-
rea ovatiuniloru in onora lui Miletics, oratorele dice,
ca a ordonatú espressu prin unu telegramu, tramisu comi-
telu supremu L é n á r d, ca se nu se puna neci una pe-
deca consultariloru comitetulu pentru arangiarea festivitatii
d'in cestiune, ce'a ce servece de unu documentu, ca elu
respecteaza libertatea si dreptulu de intrunire alu cetatieniloru.
Inse dupa terminarea consultariloru s'a arestatu, ca ele n'au
intrat'afa de scopu ovatiuni pentru deputatulu Miletics,
ci mai multu demonstratiuni agitatorie. S'a emis
una proclamatiune „câtra fratii serbi“, in esor-
diulu carei-a se dice, ca Miletics a suferitu cu nedreptu
unu anu intregu in carceru, éra mai la valle se dice es-
pressu, ca nu este vorb'a despre una festivitate pentru Mi-
letics, ci despre una demonstratiune contr'a „strainiloru.“
Intre acesti straini inse se intielegu ungorii. Chiaru neci
impregiurarea acest'a n'ar fi indemnatu pre oratore la opri-
rea festivitatii; dar' i-a venita la cunoscintia, ca se inten-
tiuneza contra-demonstratiuni mari, urmarea caroru-a aru fi
fostu frecari grave nationale; si oratorele privesce de forte
periculosa veri-ce actiune a locuitoriloru de diferite religii-
ni séu limbe, contr'a loru insi-si, de-ora-ce acest'a trebuie
se aiba de urmare discordia intre cetatieni si pericle pentru
tiera.

„Dechiarandu resolutu, continua oratorele, ca asi privi
de una erore mare, a pune pedece miscariloru legale a na-
tionalitatiloru pre veri si ce terrenu, de alta parte trebuie
se marturisescu totu asié de resolutu, ca, pâna candu oc-
cupu acestu fotiu ministerialu prin graci'a monarcului si
increderea parlamentulu, nu voiu suferi neci unu felu de
demonstratiuni, [cari servece spre latfrea urei de rasa, d'in
contra mi-voiu tiené de detorintia a intrebuintia spre acestu
scopu tote mediu-locele cari mi-stau in potere.“ (Aprobare.)
De altmintrelea oratorele si in Neoplant'a a interdus nu-
mai acele mominte ale ovatiunii, cari aru fi datu ansa la
demonstratiuni de strada, d'in contr'a a consesu tote cele-
lalte, precum s'au si tienutu fara neci una impedece.
Câtu despre pretins'a intervenire armata a militioi si hon-
vediloru contr'a cetatieniloru d'in Neoplant'a, lucrulu stá
estu-modu, ca una massa de poporu a mersu inaintea casei
comitetulu Lénárd si a cantatu asié numitii imni ai lui
Miletics, cari sunt plini de calumniari contr'a ungoriloru.
Ne avendu neci unu rezultatu provocarea organeloru poli-
tiane, d'a se imprascia multimea, s'a datu ordinu militie

Selagiu, in noevre 1871.

(Preparand'ia de statu d'in Zela, consiliulu diriginte preparandiale si senatu luscologicu cottense.

Varietatea d'in numerulu 108 alu acestu stimatui diu-ariu relativa la preparand'ia de statu d'in Zela, mi-a datu nou impulsu de a-mi implin' o dorintia de multu nutrita, facandu cunoscuta onoratului publicu romanu ignorarea intereselor noster nationali si, in genere, de cultura in preparand'ia d'in cestine, precum si necualificaver'a tinenta a membriloru romani d'in consiliulu diriginte preparandiale si d'in senatu scolasticu alu comitatului Solnocu-de-medi-locu.

Candu s'a urditu ide'a infintiarii unei preparand'ie de statu in ambitulu Selagiului, Georgiu Popu, membru alu senatului scolariu in cottulu Solnocu-de-medi-locu, a propusu in una adunare a senatului scolariu, ca in infintiand'ia preparand'ia, aleviloru romani stadiile se se propuna in limb'a loru materna, respective in acelu intiellesu se fia rogatu ministeriulu de cultu si de instructiune publica. Propunerea s'a primitu prin senatu scolariu. Dupa ace'a a urmatu denumirea membriloru consiliului diriginte, in care se denumise membri romani D. Coroianu si Georgiu Popu, er' suplinte Dr. I. Nichita.

Consiliulu se coaduna si se incepu cursulu preparandiale. Cu totii n'au vedutu degia la inceputu, ca despre propunerea studieru si in limb'a romanesc'a nu e nici vorba, si totu-si nu se radica nici una cuventu in interessulu ei. — Trebele si-luara unu cursu totu mai favoritoriu pentru mor'a domniloru d'ilei, precum se spune de aci incolo — afara de Dr. I. Nichita candu si candu — nici unu membru romanu nu se mai arreta in adunarile consiliului diriginte, ba, ce e mai multa, nici acum, dupa cursu de unu annu, nu se mai presinta la adunari, nici nu si-facu in preparand'ia visitarele prescise prin regulamentu — odata la doue lune. — Chiaru d'ilele trecute vorbindu cu unu individuu bine in formatu in asta privintia, mi-a d'isu, ca acum consiliulu diriginte tiene adunari preste adunari, fara ca se invite la acelea si pre membri romani. Nici o mirare! vedendu atatu indifferentismu d'in parte-ni, stapanii potu face ce voiescu; si apoi ce voiescu, vedemu cu totii. Astea spre constatarea trista a lucrului!

Membrii romani d'in consiliulu diriginte si d'in senatele scolare cottes, acum dela inceputu trebuiau se protesteze contra obruderii limbei magiare pentru elevii romani si contra ignorarii limbei romane, daca nu se ajungea scopulu prin acele proteste trebuia se renoincesca acele proteste intreg'a romanime d'in Selagiu. Sum convinsu, ca aceste n'aru fi remasu fara rezultatu.

Se speramu, ca romanii d'in consiliulu diriginte si d'in senatele scolare, cari se bucura de celu mai bunu renume si de reputatiune intre romani, voru supplin' catu mai curundu, ce au omisu spre cea mai mare dauna nationala.

Nici cu senatu scolariu nu stamu mai bine, mai vortosu in cottulu Solnocului-de-medi-locu, unde afara de Georgiu Popu, mai nimine d'intre romani nu se presinta la

Doftori in activitate „quand mame“ cari de unu timpu incoce, ca nesce obsessi, vociferedia, t'pa si amenintia a misic' muntele cellu de petra si a turti pre toti inderetnici, cari nu alerga a se inchina intiellectiunei loru. Spum'a acestei intiellectiuni doftoresci-cursoriale, escellente oi prea cavalleresci este immagasinata in doue hambarie bine resunatorie, cari si-dau imprumutatu echoulu de la Sablu la Pest'a si vice-vers'a.

Red.

pentru ca faceau parte d'in guard'a domnesca, alii pentru ca erau rudenie cu acei guardisti si cu servitorii domnesci, cari se numiau i d'iclii, seu copii d'in casa.

Eforia d'abie smulse d'in ghiarele strainiloru unu micu apartamentu d'in spatiosulu edificiu alu santului Sava, si asiede acolo scol'a lui Lazaru, cu numerulu de scolari ce se recrutase d'in concurrentii romani amatori de sciintia.

Acesta scola se deschise, fara alta ceremonie seu parada, de catu in presintia a catoru-va curiosi, cari venisera se audia ce potea se li spuna d'in filosofia, noulu Dascalu, in limb'a Romana, ca-ci nu li venia a crede ca s'aru poté da in romanesc'e invetiature de vre-o sciintia innalta.

Cei d'ntai audftori la scol'a lui Lazaru fusera pravellasi de prin orasiu, scriitori de pre la cancelarie, si d'in elevii cei mai maturi de la scol'a grecesca. Osebitu de acesti-a se attrasera si alte persoane de consideratiune, prin indemnulu ce li se facea de onorabilulu si entusiastulu patriotu d'in corpulu comerciantiloru, Alessandru Teltu. Acestu-a cunoscutu mai d'innainte talentele si aspiratiunile lui Lazaru, cu ocaziunea caletorielu ce facea pre totu annulu in interesulu negotiulu seu, unde se inspirase de amorulu patriei, prin relatiunile ce avusese cu diferiti omeni luminati d'intre Romani, ca Molnaru, Tempea, Iorgoviciu, si alii de pre acele locuri, apoi acum cu venirea lui Lazaru in Bucuresci, infocatu nostru cetatianu, inangurandu fericire pentru Romanii, ce aveau a se conduce pre calea progressulu nationale in scol'a acestui invetiatu barbatu, invita pre amici se-si aduca copiii in acesta scola, unde si elu nu se indoiese a asiedia

*) Tatalu actualulu ministru alu culteloru si instructiunii publice, Christianu Teltu.

adunari; ba sunt si de acei-a, cum e I. Cancu si Niceforu Osianu, protopopi, cari nici una-data nu s'au infacisiatu, er' unu altu protopopu a venitu numai se-i gratuleze Msale inspectorelui scolariu, de atunci apoi nu si-a mai aretatu facia. — Protocolulu se duce in limb'a magiara, fara ca romanii se fia pretinsu drepturile lor si in ast'a privintia.

In cottulu Crasnei stau trebele cu ce-va mai bine; aici se duce protocolulu si in limb'a romana, inse si ast'a elu a non lucendo; — protocoalele romane nici se autentica, nici au ce-va autenticitate seu valore.

Controlarea afaceriloru scolastice lipsesce cu totulu in ambe comitatele.

Intre asemenea impregiurari nu e mirare, ca caus'a instructiunii la noi nu innainteza de feliu; interesele noster nationali pretotindeni sunt ignorate; adi mane voru fi si mai ignorate!

Se mi respunda dnii membri romani ai senatului scoriu si ai consiliului diriginte preparandiale cine porta responsabilitatea prima linia pentru tote aste-a? M. R.

Bucuresci 8. noevre, 1871.

Domnule Redactoru! Cu ocaziunea caletoriei ce facusem asta prim'avera la Beligradu (Serbi'a), trecui prin orasiulu Panciov'a, d'in Austria, unde sositu eram decisu a sta doue trei d'ile si apoi se - mi urmediu callea innainte; dar' in acestu intervalu mi s'a offeritu fericit'a ocaziune d'a-mi face cate-va cunoscintie cu romanii de acolo, cari me imbrasisiara cu nespusa amore fraterna, catu in contr'a decisiunii melle, dupa staruintia lor me vedui nevoitu a sta mai multe d'ile, ca-ci amiculu la care traseem se pomenesce cu invitatiune d'in partea comitetului arangiatoriu d'in Satu-nou, ca se asiste la unu concertu ce se va tiené la scol'a romana in folosulu copiiloru orfani.

Rogatu a merge si eu la concertu, plecaramu la Satu-nou, unde invetiatorulu rom. D. Petru Mioscu si amabil'a sa consorte me primira atatu de bine, incatu me semtiu de obligatu a li esprime si asta-data multumirea si recunoscintia mea.

Am vedutu cu cea mai mare satisfactiune, Dle Red., ca persoanele invitate la acea solema serbare au patrunsu ideea de care a fostu inspiratu comitetulu arangiatoriu, candu se decise a face, ca in scol'a roman'a d'in Satu-nou se resune vocea junimii romane, care prin organulu ei manifesta dorintia comitetului, seu mai bine a tuturor romaniloru (aspiratiunile fiindu acele-a-si) satisfactiunea publiculu a fostu mare, ca-ci a potutu se se incredintiede cu ochii proprii, ca comitetulu arangiatoriu, si in parte D. Petru Mioscu, in calitate de invetiatoriu, a reusitu a inspira scolariu placerea invetiaturei si iubirea nationalitatii, de care apartienu; a reusitu, d'eu, a inspira amorulu nationalitatii pana si chiaru unui scolariu in etate de 5. anni anume G. Negru, care daca pana atunci ar' fi frecuentatu cele mai mari societati, nu se potea presinta cu atata viotiune innainte unui publicu detullu de numerosu, se declame rogatiunea de Vas. Alesandri, si apoi se cante „limb'a romanesc'a“ de G. Sionu, era-si cu una passione si curagiu admirabilu, vrendu par'ca se arete publiculu asistente, ca insarcinarea ce i s'a impusu de invetiatoriloru seu nu se marginesce numai in a declama si canta, ci si ca are acullu-a-si amoru pentru limb'a sa materna ca si poetulu Sionu candu a inceputu se cante lumii „ca pentru limb'a romanesc'a sufletulu si-ar da, — er' pentru un'a straina, jura, ca nu da nici o par'a.“

si pre fiulu seu, pre carele luandu-lu de la scol'a grecesca, unde strainulu tempisse totu sentiulu de patria alu Romaniloru, lu-adusesse in templulu ce se urdia pentru cultulu spiritulu si alu animei nationala.

Invetiaturele ce se incepusera in scol'a d'in St. Sava nu poteau fi de-o-cam-data unu cursu sistematicu de invetiaturele academice, precum se anuciase publiculu, pentru ca audftorii ce se adunaseru aci, nu aveau cunoscintiele preliminarie, cerute pentru intielegerea subiecteloru sistematice ce aveau a se tracta. De aceea Lazaru trebuia se impetritieze prelectiunile sale scolastice cu unu feliu de conferintie, ce tienea cu publiculu acestei scole, ca se descepte in audftorii sei gustulu de sciintia, si se desvolte intr'insii placerea de a audi tractandu-se in limb'a romanesc'a totu feliu de cunoscintie, era mai inainte de tote se li inspire sentiulu nationalu, se fia trufasi de numele de Romanu. Asie vorbindu Lazaru se preambila prin diferite regiuni ale sciintiei, semenandu in calea cunoscintieloru istorice si geografice descriptiunile cele mai curiose. Candu vorbia de nationalitatea Romaniloru, areta marile fapte ale stramosiloru nostri, facea se se cunosca luptele si virtutile patriotice ale barbatiloru, cari au illustratu nationalu, unii cu eroismulu lor, ca Michaiu bravulu, Stefanu celu mare, Vladu si Mircea cei mintosi, alii prin aventulu ce au datu limbei romane in cultura ei, ca Vacarescii, Petru Maioru, Sincal si alti apostoli ai regenerarii Romaniloru,

(Va urmá.)

Satisfactiunea persóneloru invitate la disulu concertu a fostu generala, toti pre intrecute se grabiau a esprime comitetulu, si in parte dlui Petru Mioscu multumirile lor, era subsemnatulu, stimat Dle Red., pre langa multumirea mea esprimata atunci, precum comitetulu, asie si dlui Petru Mioscu, asta-di, intorsu in Roman'a, nu potu trece cu vederea a nu ve incunoscintia si pre Dv. despre cele petrecute la Satulu-nou, si a ve roga se binevoiti a da ospitalitate acestoru cate-va stre in multu stimatulu diuariu ce redactati, spre a se vedé de Romani catu de mare este letargia invetiatoriloru rom. de prin orasie d'in cari forte pucini dau semne de vietia, si ce multumiri potu accepta d'in partea romaniloru, si a nume a parintiloru, cari li-au incredintiatu pre fiii lor, candu accepta ca unu invetiatoriu d'intr'una comunitate izolata, ca Satulu-nou, se li arete mediu-locule la cari trebe se recarga invetiatorii spre a mantiené in scola pre copiii orfani, adeca fara mediu-locu, cu aplicatiuni in invetiatura.

Dar se nu ne descuragiamu, ci se speramu ca invetiatorii romani de prin orasie si sate voru ave de modelu esemplulu ce ni da comun'a Satulu-nou, si voru fi mai laboriosi in viitoriu; pana atunci inse, se esprimemu comitetulu arangiatoriu d'in Satulu-nou si laboriosulu ei invetiatoriu Petru Mioscu multumirea si recunoscintia nostra, ca-ci recunoscintia

e oper'a virtutei, contactulu infratirei, buchetu affectiunei, arbitru cordialu, substantia detoriei, gravur'a suvenirei; dulce si frapanta ca sacru idealu, Primiti, Dle Red., incredintierea distinsei consideratiuni

N. Nicolescu, dep.

Deschiderea

si constituirea societatii de lectura a junimii romane studiose la academi'a juridica si gimnasiulu d'in Oradea-Mare, urmata in 12. si 19. nov. a. c.

Junimea romana, insetata de dorulu culturi nationale, unica mantuitoria pentru noi romanii, primindu scirea placuta despre reinsenatosiarea dlui Iustinu Popfii, conducatorulu societatii nostre de lectura, si voindu a-i preveni asta-data, in conferintia tinenta la 5. nov. a. c. a emisu d'in sinulu seu o deputatiune de 3 insi, carea in contielegiere cu dlu conducatorulu se determine diu'a multu oftata — diu'a deschiderei societatii de lectura.

Dorintia tenerimei d'in patri'a lui Mariu e implinita; deschiderea societatii se defige pre 12. nov. la 4 ore d. m. Apropiandu-se tempulu doritu, pre feciele tenerimei intrunite in sal'a seminarului domesticu se poteau vedé cele mai vine semne de bucuria si insufletire. Sosindu dlu conducatorulu in mediloculu tenerimei, la propunerea acestui-a se alege o deputatiune de doi insi pentru invitarea R. D. canonicu, rectoru seminariale si supraveghiatoriu alu societatii, Ioanu Szabó, la solemnitatea deschiderei. Supraveghiatorulu se si infacisii impreuna cu o frumoasa girlanda de ospeti de ambele seese, cari ocupandu-si locurile destinate, corulu seminarialu intona „Unu imnu saluatoriu.“

Finindu-se accentele placute si sonore ale corulu vocale, ie cuventulu d. supraveghiatoriu, si prin o cuventare patrundietoria, enumerandu pre scurtu meritele fia-ertatulu canonicu-abate si rectoru seminariale, Ioanu Popu, fostu supraveghiatoriu alu societatii nostre, indemn'a tenerimea la activitate intru cultivarea limbei materne, si dechiar'a siedintia de deschisa.

Dupa ace'a pasindu pre tribuna dlu Iustinu Popfii, demustr'a pana la evidintia necesitatea culturi nationale, si espunendu fasele prin cari a trecut'u nationalu romanu, ni areta tenacitatea traianidiloru, cari in decursulu a 17 secli plini de furtune si-au sciutu pastra cu demnitate caracterulu nationalu, in fine provoc'a tenerimea la concordia, zelu, fratefate si activitate, ca-ci numai asie si-va poté pastra cu scumpetate tesaurulu ereditu de la stramosi.

Demetriu Suci, juristu de anulu III. ca membru veteranu salut'a pre membrii noii, interpretandu cu fidelitate sentimintele confratiloru si procandu pre toti se se unesca ca frati de unu sange si d'o mama. Acastui-a i respuene d'in partea membriloru noii Ioanu Buna, stud. de cl. 7. gimnasiala. Tote aceste discursuri au fostu primite cu mare placere si intrerupte de aplause.

Atanase Tuducescu, juristu de anulu II., dechiam'a, intre cele mai vive semne de placere, poesi'a „Mihnea si Bab'a“, de D. Bolintinenu, asemenea si Nicolau Majoru, juristu de anulu II., dechiam'a: „Sentinel'a romana“, de Alessandri; ambele aceste dechiamatiuni fusera urmarite de aplause insufletite.

Dupa finea fie-carui discursu si dechiamatiune, corulu vocale alu tenerimei seminariale si orsiestrulu, compusu d'in tenerii academice si gimnasiali, desfatara publiculu prin cate o piesa vocala si instrumentala, precum: „Mersulu lui Mihai“, „Venatoriulu“, „Trei floricele“, „Frun-diulitia“, etc.

D. Ioanu Campianu, candidatu de advocatu, acompianatu de 3 tenerii academice a esecutatu pre violina cu multa maestria „Doin'a lui Petre“, s. a., era la dorintia comuna a publiculu avu bunetatea a ni mai mari placerea intonandu pre violina, „Pecurariulu si „Cimpoiele“, la cari publiculu a respunsu cu aplause insufletite.

Asfelu fiindu-se actulu de deschidere, on. ospeti, in frunte cu dlu supraveghiatoriu, se departara intre sunetele melodiose ale orsiestrului, ducundu cu sine fie-care câte o suvenir dulce a unei festivități adeverate romanesci.

Fiindu tempulu cam inaintatu si asié nepotendu-se purcede la constituire, respective la alegrea oficialiloru, societatea se amenă pre 19. nov., la care ocaziune, dupa inscrierea membriloru, se alesera parte prin aclamatiune, parte prin maiortatea voturiloru: de notariu alu corespundintieloru Mihaiu Veliciu, juristu de anulu II., de notariu alu siedintieloru Teodoru Ciulu, juristu de anulu I., de cassariu Nicolau Majoru, juristu de anulu II., de controloru Vasiliu Toma, juristu de anulu III., si in urma de bibliotecariu Marcu Pascuti, stud. de cl. VIII.

Totu cu acésta ocaziune D. conducatoriu areta societății perderea causata prin repausarea generosului mecenate supraveghiatoriu, patronu si parinte alu teneriloru lipsiti, canoniculu-abate de pia memoria Ioanu Popu, si propune că tenerimea să -si exprime condolintia protocolarminte, care propunere se si primí cu unanimitate. In fine sfatuindu tenerimea să si-aléga pentru elaborare teme câtu mai seriose; precum d'in istoria nostra nationala, etc., dechiară societatea de constituita.

Datu in siedintia de deschidere si constituire a societății de lectura a junimei romane studiose la academi'a si gimnasiulu d'in Oradea-Mare, tinenta in 12. si 19. nov. a. c.

Mihaiu Veliciu,
not. coresp.

Cacov'a (Comit. Carasiu) 8 noemv. 1871.

„Si hodie male est, non semper erit.“ Mai de una-di facundu ana excursiune prin giurulu comunei Cacov'a, spre mare bucuria mea am intielesu. că poporulu d'in acelu cercu se afla in cea mai placuta pusetiune, atâtu cu scolele, câtu si cu ori-ce afaceri relative la inaintarea poporului in cultura si sciintia. Acésta scire inse nu m'a surprinsu atâtu de tare, d'in cauza, că poporulu eră tare entusiasmata de sosirea Dni inde de cercu I. Petroviciu, pre care lu cunosceam inca mai de multu, că e unu barbatu cu inima puru romana, carele nu odata, ci mai a dese ori a datu dovedi eclatante, că voiesce inaintarea natiunii in tote ramurile sci intiei, si care si de asta-data, fiindu nu de multu asiediatu in coman'a Cacov'a, a inceputu a face dispusetiani prin tote comunele d'in cercu, că tote scolele să se provéda cu tote obiectele necesarie de invetiamentu, animandu totu-odata poporulu si inspirandu-i ideea, că numai prin infintiarea scoleloru bune, prin dotarea dupa cuviintia a invetiatoriloru pote poporulu să-si ajunga scopulu doritu. Ddienu să-lu tiena in medilocalu nostru.“

I. B. . . si u,
Comerciante.

VARIETATI.

*(Conferintie archeologice la d. Bolliacu.) Aceste conferintie s'au inceputu cu priviri generali asupra epocelor de petra si de bronzu, asupra olariei primitive si asupra seramiceii in Dacia, si apoi asupra numismaticeii. Intr'unu auditoriu allesu care potea să incapa in cabinetulu de antiqutati alu d-lui Bolliacu, pentru că vorbirea trebui să se faca pre piesse autentice care să circule in manile assistentiloru; intr'unu auditoriu restrinsu mai multa de professori si d'in inalt'a magistratura, s'au vediatu si personaje că principele Brancoveanu, că principele Bibescu, că principele Stirbeiu, că dd. Michaelu Cogalniceanu, comitele Scarlato Rosetti, G. Gr. Cantacuzinu, G. C. Philipescu, Floresci, Mani, si altii. La finitulu conferintiei, s'a decisu a se urmá unu cursu regulatu de numismatica. Astu-felu dara, in tote Martile, sér'a de la 3/4, precisu, se va tiné, in Cabinetulu de antiqutati alu d-lui Belliacu, unu cursu regulatu de numismatica. Este de regretatu, că spaciulu nu va poté permite unu numeru mai mare de patru-dieci persone, si că acestu cursu nu se pote tienne in sal'a Atheneului, d'in caus'a greutății stramutării obiectelor pre cari trebuie să se tiena conferintiele.

In sér'a de Marti-a viitoria se va vorbi asupra asiloru romani si italicei, turnati si batuti, si divisiunile loru, cum si asupra nomenclaturei numismatice. „Tromp. Carp.“

*(Una hotia a fostu comisa) la cancelariu romana d'in Constantinopole. Luni sér'a, 13. nov., cancelariulu intră pre la 11 ore si se puse pre cititu in birou; la doue ore dupa mediulu noptii intră in camer'a de culcare. Cum intră, zari unu omu in picioare, cu unu cutitu in mana, care lu amenintia că lu va injunghia pre data ce va face celu mai micu sgomotu, va in cerd bani. Cancelariulu depuse pre masa patru napoleoni ce aveá a supra-i si i offeri si orologiulu. Hotiulu fu nemultiamitu de cei patru napoleoni si de orologiu si se puse de lu scotoci in pozunare. Gasindu doue chiái, se scobori la catulu intai, deschise cass'a si se inapoiá de i dede chiaiule. Aveá in mana una punga de penza: „Am luat aurulu, dñse elu, si ti-lasu acésta-l-alta punga că se nu remaneti fara chieluella.“ (Pung'a acésta nu contineá de câtu arama.) „Acum, adause

ela, adio, nopte buna. Inse se nu faci cracu, că vei fi morlu.“ — Hoti'a este de patru sute patru-dieci napoleoni = 8800 lei n.

*(Cutremuru.) Joi-a trecuta pre la 3 ore 20 minute dupa media-di, s'a ivitu la Tecuci (Romania) unu cutremuru, care durá una minuta, cu atât'a fortia, in câtu de erá câtu de puciuu mai mare, ar' fi darimatu tote cladirile cele mai mari ale orasiulu. Cutremuru s'a terminatu printr'una scuturatura merunta, tinentu doue minute. Sub fas'a d'antaiu a fostu una urlatura scomotosa, in câtu nu se alegé de alu unoru trasure, cari aru fi mersu cu greutate mare si iutiéla egale a unoru baterie de tunuri in fuga. In unele case s'au derimatu sobe si captore! Fas'a I. a fostu intre Nordu si Sudu, éra cea mai usiora intre Ostu si Vestu.

*(Canalulu Suez.) Veniturile canalulu Suez in cursulu celoru noue luni 1871 (Ianuariu pana la octobru) se radica la 7,736,000 franci in faci'a celoru 4,346,000 fr. d'in anulu trecut in aceea-si perioda. Cu tota acésta amelioratiune, starea financiaria este inca forte restrinsa si ar trebui că venitulu să se duplice spre a acoperi numai doband'a regulata a obligatiuniloru si spessele de sustinere si de reparatiune.

(Stenografulu romanu) organu pentru propagarea arte istenografice, va aparé in Vien'a de doue ori pre luna regulatu. Cursulu intregu va contiené 24 numeri, fiecare celu putienu de câte doue cole, adeca una cola destinata pentru tractatu, si cealalta pentru articuli de interessu stenograficu (istoria, literetur'a, propagarea stenografiei la tote poporele, critice si corespondintie cu stenografie). Pre langa aceste se voru mai adauge si biografie cu portretele stenografiloru renumiti, s. a. Foi'a acésta va fi autografata si form'a esteriora câtu se pote mai placuta si eleganta. Contienindu acésta foia si traducerea in scrisorea stenografica intr'una colona laterala, ea va deveni totu-unadata si unu lecturaru interesantu si practiculu. Terminandu-se cursulu, cetitorii voru possede tratatulu intregu, si pre langa ace'a si una foia stenografica cá lecturaru si tractatulu, cá si foi'a, se va poté legá d'osebitu. Pretiulu pentru cursulu (anulu) intregu este: pentru Austria 6 fl. v. a., ér' pentru Romania si strainetate 16 franci. — Abonamentele se facu de-a-dreptulu la autorulu si redactorulu dlu Eugeniu Sucevanu, Vien'a, universitate, séu la administratorele foiei dlu Ionu Bumbaru, III Marxergasse Nr. 6.

*(Despre toatele vechi.) Desjardins dñce: In seculu alu III. si alu IV. femeele d'in Romania aveau acelelu-a-si portu care lu au asta-di romanele d'in Dacia. Icon'a cioplita a femeii lui Vadilacu aréta destulu de claru portulu de atunci. Portau cositie straine in form'a unui chignonu legate de una coafura ovala de aur; in urechi aveau cercei grei in form'a unui clopotu, ér' pre umere portau ornamente asemene epoletelor militare; braciotele loru erau compuse d'in semburu increstati si aveau forma ovala, éra inelele loru erau scobite. Tote aceste ornamente se afla nu numai pre icon'a cioplita a femeii lui Vadilacu, ci si pre alte esemplarie ce se potu vedé prin musee.

*(Diarulu „National“) povestese una istoria forte glumetia asupra acelu Goegg, carui-alumea detoresce fundarea congreselor pacii si libertatii si care figuréza intr'unu modu stralucitu in convorbiri la Lusann'a unde s'a deschisu congresulu pacii. La 1848, d. Goegg, care este germanu (d'in marele ducatu de Baden) se amestecá in revolutiunea ce se facu in tierra sa si deveni ministru de finencie. Se scie cum se finí acésta revolutiune. Venira Prusiani si republicanii fure proscrisi. D. Goegg, esilatu, pleca in Italia. Rateci éa de câte-va lune in tierra unde inffloresce portocalulu, candu intr'una di, la Genu'a, vediu una menageria ambulanta. Cá se-i mai treca de uritu, intrá in baraca unde aveá să veda, dupa cum se anunciá pre usia, „unu gorilla viu tramisu d'in Africa de celebrulu doctoru Lionigstone.“ D. Goegg erá singuru, si dupa ce si arunca privirea distrasa asupra rariloru dobitoce ce impodobeau menageria, se apropiá de colivi'a gorillei. Dara abia ajunse langa d'ins'a, si audí pre maimutia dñcundu-i in nemtiesce: Hans-Amand bist du! (Ion-Amand, tu esti?) Credeti ore că d. Goegg a fostu surprinsu? Nici de cum, cu una mina de orgoliu elu strigá: Amu devenitu dara atâtu de celebru., pana si maimutiele se me cunosca?... Maimuti'a nu erá alta-ce de câtu unu bietu proscrisu, compatriotu alu d-lui Goegg, pre care miseria lu silise să se imbrace in maimutia.

Sciri electrice.

Vien'a, 24. noemv. Formarea cabinetulu a progressatu pana acum'a atâtu de tare, in câtu se pote considerá cá sigur'a lipsa ministeriala: Auersperg presidiu, Lasser ministru de de interne, Glasser de justitia, Banhans de comerci, Stremayer de instructiune, Chlumetzky de agricultura si Unger ministru fara portfoiu. Implearea postulu de ministru alu finaciiloru intimpina dificultati, de-ora-ce atâtu Brestl câtu si Hopfen refusa cu revolutiune. Probabilmente va urmá unu provisoriu cu Holzgethan si apoi im-

plerea lui cu Plener séu cu alta persona parlamentaria. Pusetiunea lui Grocholski e nesigura.

Vien'a, 24. noemv. Lista ministeriala presinta asta-di imperatului; publicatiunea se accepta pre domineca. Aici domnesce iritatieune mare d'in caus'a coalitiunii ultramuntaniloru cu parslavii.

Vien'a, 23. noemv. Auersperg a raportat asta-di monarcului a supr'a compunerii listei ministeriale, carea corespunde cu lista comunicata di diuariulu „N. fr. Presse.“ (Vedi scirile electr. di nr. tr. alu „Fed.“)

Constantinopole, 23. noemv. Celer'a domnesce inca cu tota furia; numerulu victimelor se urca la 50—60 pre di.

Neoplanta, 24. noemv. „Srbaki Narod“ organulu regintiei serbesci, comunica, cá casatori'a principelui Milanu cu marea principesa Vera ar fi fapta complinita. Si se intielege de sine, — opineză numitulu organu, — cá una princessa rusă nu pote să fia vasala.

Constantinopole, 24. noemv. Se crede cu siguritate, că intre principele Muntenegrului si alu Serbiei esistu nescari stipulatiuni create, inchiaiate sub patronagiulu Rusiei. De alta parte se comunica d'in fonte autenticu, cá agentii rusesci au transportatu pentru Muntenegru puscu cu acu si tunuri muntane.

Praga, 24. noemv. „Pokrok“ dñce, cá congressulu intentiunatu alu federalistiloru nu s'a tinentu inca; in asemenea impregiurari este necesariu, cá spiritulu slavu, a carui putere Austria n'a semfutu-o inca, să opereze cu mare victorie si d'incolo de Lait'a. Pentru acum'a s'a esperimentatu, cá toti cei de facia s'au alaturatu la articlii fundamentali.

Roma, 24. noemv. In cercurile politice se crede cu siguritate, cá caus'a sosirii regelui la Roma, cu atâtea dile inainte de deschiderea parlamentulu, ar' fi una differentia de parere s'a escatu in ministeriu a supr'a compunerii discursulu de tronu. — Cardinalulu Bonaparte s'a desbinatu de cátra cei d'in Vaticanu, si s'a trasu in una locuintia privata.

Praga, 24. noemv. Nobilimea feudala, spre a-si immultí lista alegatoriloru, a inceputu a inchiaia contracte simulatorie si a impartí doctamente de donatiune despre unele bunuri (moști provinciale, etc. Asié principele Georgiu Lobkovitz a donatu mamei sale moști Strascovitiu; principele Iosifu Lobkovitz a cedatu moști Police finitulu lui seu; contele Franciscu Thun a vendutu Saliulu lui Leo Thun. Unu contractu de schimb face proprietariu chiaru si pre Chleborad.

Parisu, 23. noemv. Presedintele republicii cei primí asta di pre ambasadorulu chinezu a mari ceremonie. Ambasadorele escusá, in nume imperatului d'in China, macelurile comisse contra missionariloru francesi, si dñse, că urditori fu pedepsiti. Dupa aceea dede expresiune dorintia imperatului, d'a sustiené relatiuni amicale cu Franci'a Thiers response, că detorintia unui cap alu statulu nu constá numai in a guverná poporele, ci si in a suprime frecările de partita si a sustiené ordinea cu vigore. Thiers lauda ap conduita missionariloru si si-esprimá dorintia, că pre venitoriu se va numí unu consulatu chinezu permanentu la guvernulu francesu.

Bucuresci, 24. noemv. D'in fonte autenticu se comunica, cá famele respandite despre demisiunea guvernulu sunt luate d'in ventu.

Vien'a, 25. noemv. Locutientorii d'in Boemia, Moravia, Atria superiore, Carniola, Vorarlberg'a si Bucovina au primitu ordenulu, urgentá pregatirile pentru nouele alegeri. Dietulu d'in Galicia, Tirolu si Dalmatia nu se voru di solve.

Roma, 25. novembre. La secretariatulu ministeriulu de interne s'a asternutu una petitiune subscrisa de 10 000 cetatieni romani, cari cer suprimerea ordinulu jesuiticu. — Aici se vorbece de nou despre una conventiune a diverselor puteri, cari vreu a si luá instituttele religinarii sub scutul loru propriu.

Burs'a de Vien'a de la 24. noemv. 1871.

5% metall.	57.80	Londra	116.85
Imprim. nat.	67.65	Argintu	116.65
Sorti d'in 1860	100.65	Galbenu	5.56
Act. de banca	814.—	Napoleond'or	9.29
Act. inst. cred.	307.60		

Propriet., edit. si red. respundiet. : ALES. ROMAN